

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
О.О. Горошанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах швидкого інформаційного розвитку суспільства запорукою якісної професійної підготовки творчого, конкурентоспроможного фахівця виступає оптимально організований навчальний процес у закладах вищої освіти. Тому цілком природним і необхідним є процес впровадження інновацій в освіту.

Новою формою навчання, яка з'явилася на вимогу сучасного студента та завдяки розвитку комп'ютерних технологій, стала дистанційна освіта. Попит на широке впровадження та розвиток дистанційного навчання пояснюється бажанням студентів навчатися швидким, мобільним та ефективним способом. Крім того, в період несприятливої епідеміологічної ситуації виникають проблеми, пов'язані із застосуванням традиційної форми навчання.

На наш погляд, дистанційне навчання є ефективним і перспективним у підготовці майбутніх фахівців. Серед переваг дистанційного навчання можна виокремити: доступність, функціональність та відкритість навчального процесу; можливість для студента самостійно обирати зручний для нього час, темп та обсяг роботи; доступність навчального матеріалу протягом усього терміну навчання; підвищення комп'ютерної грамотності студентів та викладачів; підвищення творчого потенціалу студентів за рахунок самоорганізації; орієнтація на самостійну навчально-пізнавальну діяльність.

Незважаючи на цілу низку переваг, дистанційне навчання має певні недоліки, зокрема найбільш поширені такі: знижується рівень активної комунікації студентів з викладачем й одногрупниками; недостатній рівень технічного забезпечення здобувачів вищої освіти та проблема забезпечення найвіддаленіших населених пунктів інтернет-покриттям створює нерівні можливості для суб'єктів освітнього процесу щодо отримання знань. Та найважливіше – не всі студенти здатні до самоорганізації, самодисципліни та самоконтролю, які обов'язково передбачає дистанційне навчання.

На нашу думку, в умовах сьогодення найбільш ефективним є змішане навчання, тобто поєднання онлайн-навчання з традиційним. У

загальному вигляді змішане навчання складається з трьох складових: інтерактивна взаємодія, самоосвіта та пряма особиста взаємодія учасників освітнього процесу. Як свідчать дослідження, змішане навчання орієнтоване на розвиток загальної і фахової професійної компетентності та є максимально наближеним до індивідуальних потреб студентів.

Слід зазначити, що в умовах пандемії для закладів вищої освіти постало завдання переходу на онлайн-навчання в екстреному режимі, не втративши при цьому якість освіти. Чи впоралися заклади вищої освіти країни із таким завданням? Так. Зокрема, у Харківському державному університеті харчування та торгівлі впроваджено систему електронного навчання eFront, яка представляє собою нове покоління eLearning систем та поєднує в собі функції систем управління навчанням (LMS – Learning Management System) і систем управління та створення навчальних матеріалів (LCMS – Learning Content Management System). Використання різноманітних функцій відео- та аудіоасобів, таких як Zoom, GoogleMeet, Skype для проведення відеолекцій дозволило наблизити дистанційний формат навчання до очного, реалізувати інтерактивне спілкування викладача і студентів, дотримуватися устанавленого навчального графіку. Для комунікації зі студентами активно використовуються мобільні додатки, зокрема Viber, Telegram тощо.

Очевидно, що впровадження змішаного навчання висуває певні вимоги і до викладачів. Окрім основних навичок, які викладач застосовує при традиційній системі навчання, він повинен опанувати додаткові знання та навички роботи з програмним забезпеченням. Інноваційність навчання визначається в новій спеціалізації викладача – тьютора. У сучасному високотехнічному середовищі викладач постає в ролі консультанта у навчальній та науково-дослідній роботі студентів, постійно спрямовує та контролює їх роботу, залучає їх до активного навчання, розробляє спеціальні інструкції для самостійної роботи здобувачів. Викладач контролює процес навчання, проводить відеолекції або вебіари, форуми або веб-конференції, формує навчально-методичне забезпечення е-навчання дисциплін, контролює успішність студентів і якість засвоєння ними навчального матеріалу.

Отже, можна зробити висновок, що найкращою формою організації навчального процесу є поєднання традиційної та дистанційної форм навчання. Це робить навчання ефективним, економічним і зручним, а освітній процес – інтерактивним, особистісно-орієнтованим і адаптивним для всіх здобувачів освіти.